

הזריקה עומד הקרבן בספק שמה ששוב פסול אחר בעבודה ויפקיע ממנו בכך שם פיגול.⁽³⁵⁾ ולכן, אין השחיטה במחשבת פגול נחשבת כמי שחנק את הקרבן, אלא כעבודת שחיטה בקדשים, ומועלין בו⁽³⁶⁾.

סוגיא דאם עלו לא ירדו

הקדמה

שנינו במסכת זבחים [פג א] "המזבח מקדש את הראוי לו", כלומר, אפילו דבר פסול

לכן הסתפק המשנה למלך, שיתכן שפיגול קודם הזריקה אינו בגדר זה, ופיגולו הוא בשעת הזריקה, אף לגבי חיוב מלקות, והאוכלו לפני הזריקה, יפטר אף ממלקות. ולכאורה, ספיקו תלוי במחלוקת הנ"ל בין הפירוש המיוחס לרש"י, לבין רש"י ורבינו אליקים,

והמשנה למלך מביא כמה סוגיות לפשוט ספיקו, וראה בשו"ת אחיעזר [חלק ב' סימן כ"ז], המוכיח מתוס' בגמרתנו [ג ב] שמבואר, שהגמרא עצמה מסופקת בספק זה. ושם [בהערה 78] יבואר דעת החזון איש.

אחת מראיותיו של המשנה למלך היא מסוגיתנו:

הוכחתו היא מחוץ למקומו, דעל אכילת חוץ למקומו הלא אינו חייב כרת, אף אחר הזריקה, כמבואר.

ואם נאמר שיש חיוב מלקות אף קודם זריקה, למה אמרה הגמרא שהזריקה מרצה לפיגול, הלא בזריקה זו לא ניתוסף שום חיוב חדש?

ועיין מה שכתב השפת אמת [זבחים לד ב] ובשו"ת אחיעזר [אות ג] ובחזון איש כריתות [סק"י].

והגרי"ז [זבחים לד א] מדייק מדברי הרמב"ם, שהזריקה קובעת לפיגול רק לענין כרת, שאינו חייב כרת אלא האוכלו אחר זריקה, אבל לגבי עבירת הלאו של "לא תאכל כל תועבה", שממנו למד הרמב"ם שלוקין על כל פסולי המוקדשין, כנ"ל — עובר ולוקה, אף האוכל קודם הזריקה.

אלא שסובר [שם ע"ב] שבחוץ למקומו, אף

שאינו נפקא מינה בין לפני זריקה לבין לאחר זריקה, ובשניהם חייב מלקות ולא כרת, מכל מקום, יש נפקא מינה בין לאחר זריקה, שחיובו הוא מטעם שלא במקומו, לבין קודם זריקה שחיובו הוא מטעם פסולי המוקדשין. וראה שם הנפקא מינה למעשה, מאיזה טעם הוא לוקה.

ועיין בהערה 88 דברי המנחת חינוך, אם התרו בו על לאו דמעילה, האם לוקה.

35. רש"י פסחים סא ב, ומנחות כב ב.

36. מבואר על פי רבינו גרשום ופירוש המיוחס לרש"י [לפי הגהת הרש"ש]. והשפת אמת מוסיף ביאור: כיון שעד הזריקה עדיין "שם" קדשים עליו לענין פיגול, הילכך, הוה אמינא שלא שייך לומר שכאילו חנקו בשעת שחיטה. שאם לא כן, למה יש עליו חיוב פיגול? והתוס' במסקנתם גם גורסים גירסא זו, אלא, שלדעתם קושית הגמרא היא להיפך. ונביא דבריהם [לפי גירסת השיטה מקובצת והצאן קדשים]:

המקשן ידע, שהמשנה באמרה "חוץ לזמנו וחוץ למקומו", באה לחדש, שזריקה הפסולה אינה מוציאה מידי מעילה [כמבואר בהערה 20], ויש בהן מעילה, ומדברי רבי יהושע שמענו כן. וכיון שכבר שמענו שזריקה פסולה אינה מוציאה מידי מעילה, מקשה הגמרא: פשיטא שיש בהם מעילה? כי "למאי חזו", לאיזה דבר הם ראויים? לא לקדשים קלים, כשם שדרום כשר לקדשים קלים, וכמו כן אינם כמו לילה, כמו